

УДК 070.41-051+070-051][477.83/.86]”192/193”

Оксана СЕРЕДА

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8078-173X>

кандидат наук із соціальних комунікацій

Львівська національна наукова

бібліотека України імені В. Стефаника

(Львів, Україна)

e-mail: siania@i.ua

РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧА ТА ЖУРНАЛІСТСЬКА
ДІЯЛЬНІСТЬ СТЕПАНА ДМОХОВСЬКОГО
(МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД)

DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0331-2021-11\(29\)-17](https://doi.org/10.37222/2524-0331-2021-11(29)-17)

Розкрито важливість і актуальність біографічних досліджень діячів української преси, завдяки яким вдається повернути численні малознані чи призабуті непересічні імена української культури. Проаналізовано журналістський доробок лікаря, громадсько-культурного діяча, редактора, видавця і фотографа Степана Дмоховського у 1920–1930-х рр., з’ясовано його участь у започаткуванні та функціонуванні низки українських часописів у Галичині у цей період. Постать С. Дмоховського як редактора, видавця і журналіста досі не була предметом окремого дослідження і вивчалася лише фрагментарно. Доповнено біографічні відомості, висвітлено активну участь С. Дмоховського у громадсько-політичному житті міжвоєнної Галичини, підкреслено його вагомий внесок у розвиток українського спортивного та фотоаматорського руху на західноукраїнських землях. Віднайдено і введено у науковий обіг 46 статей його авторства в українській пресі Галичини міжвоєнного періоду. Здійснено типологію статей С. Дмоховського за тематичною ознакою. Висвітлено основні теми, які найбільше хвилювали журналіста: громадсько-політичне життя Галичини 1920–1930-х рр., розвиток і патріотичне виховання української молоді, фотомистецтво, культурне життя краю, спортивні досягнення українства, а також ефективне господарювання і просвіта селянства. Зроблено висновок, що досліджені публікації засвідчують високу ерудицію і блискучий журналістський хист С. Дмоховського, адже автор умів доступно і дотепно писати на фахові господарські та мистецькі теми, тому ці матеріали заслуговують на увагу сучасних дослідників преси й істориків. Наголошено на потребі окремого ґрунтовного дослідження журналістського доробку С. Дмоховського

еміграційного періоду та наукового опрацювання його особистого архіву, який зберігається в Українському музеї-архіві у Клівленді.

Ключові слова: С. Дмоховський, журналіст, преса, стаття, Галичина, українство.

Постановка проблеми. Ґрунтовне вивчення «історії української журналістики ХІХ–ХХ ст. нині перебуває на порядку денному науковців-журналістикознавців»¹ [22, р. 108]. Щороку українська журналістикознавча наука збагачується новими багатогранними працями з історії української преси кінця ХІХ – першої половини ХХ ст., зокрема різних історичних регіонів та української еміграції. Серед них на особливу увагу заслуговують біографічні дослідження, адже «біографія кожної дійової особи історії й сьогодення української журналістики є невід’ємною складовою процесу формування і розвитку української системи масової комунікації» [19, р. 1].

Із кожним роком дедалі більшої актуальності набувають праці, що розкривають багатогранність людей, які були безпосередніми творцями чи учасниками медійного процесу кінця ХІХ – першої половини ХХ ст. Чимало із них, рятуючись від політичних переслідувань, вимушено емігрували за кордон, а їхні імена до здобуття Україною незалежності були табуйованими на рідній землі. Тому на часі є повернення цих непересічних імен українського минулого із забуття, а саме – всебічне вивчення їхньої діяльності, яку з позицій сьогодення можна охарактеризувати як справді подвижницьку. І це видається логічним, адже всі ці люди і їхні непрості долі справді заслуговують на те, аби про них дізналися й пам’ятали нащадки, а їхня вагома творча спадщина була належно поцінована сучасними науковцями. Саме до таких постатей належить С. Дмоховський.

Метою дослідження є розкрити багатогранність творчого таланту Степана Дмоховського, а особливу увагу зосередити на його редакційно-видавничій та журналістській активності до еміграції, яка досі не була темою окремого наукового дослідження.

Об’єкт дослідження – журналістська та редакційно-видавнича діяльність лікаря, громадського діяча, видавця, редактора і журналіста, світливця та спортсмена Степана Дмоховського (1874–1959).

---

¹ Тут і далі англomовні цитати подано у перекладі авторів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Упродовж кількох останніх десятиліть спостерігається помітне зростання інтересу українських дослідників преси до вивчення творчого доробку відомих або маловідомих журналістів, редакторів та громадсько-культурних діячів. Серед вагомих біографічних наукових праць останніх років варто виокремити напрацювання українських пресознавців В. Габора [4], О. Дроздовської [8], М. Комариці [10], Н. Кулеші [20], З. Наконечної [12], М. Процик-Кульчицької [13], Л. Сілевич [14], Л. Сніцарчук [15], М. Яблонського [18] та ін., які зосередили свою увагу на висвітленні публіцистичної і редакторської діяльності журналістів першої половини ХХ ст. Постать С. Дмоховського практично була обділена увагою сучасних українських дослідників преси – окремі відомості про його видавничі ініціативи знаходимо лише у статті О. Дроздовської [9, с. 388]. Дещо більше інформації про цю неординарну особистість подають ненаукові онлайн-джерела, які репрезентують С. Дмоховського як лікаря [3] та фотомитця й основоположника українського фотоаматорського руху в Галичині [2]. Також знаходимо біографічні факти у біобібліографічному довіднику «Українські лікарі» [6], публікаціях газети «Свобода» [1; 11; 16] та некролозі, надрукованому у «Лікарському Вістнику» [7]. Короткий огляд громадсько-політичної та публіцистичної діяльності С. Дмоховського вміщено у польському науковому журналі «Nasz Przemysł» [21].

Методи дослідження. У статті використано принципи історизму, об'єктивності, всебічності. Застосовано низку спеціальних наукових методів: біографічний метод (уточнення життєпису С. Дмоховського, вивчення його редакційно-видавничої діяльності та співпраці з пресодруками), якісний контент-аналіз (окреслення тем і проблем із подальшим їх інтерпретуванням), прес-кліпінг (виокремлення публікацій досліджуваного автора в українській міжвоєнній пресі), бібліографічний метод (укладання бібліографічного переліку статей С. Дмоховського).

Виклад основного матеріалу. Одним із тих, хто своєю подвижницькою працею сприяв кристалізуванню українства як нації та розвитку його культурних надбань, був Степан Дмоховський – ерудит, який зумів уповні реалізувати себе у кількох сферах, насам-

перед як лікар, громадсько-політичний діяч, видавець, редактор і журналіст, світлицевець, спортовець.

Степан Дмоховський (1874¹–1959) походив із шляхетної священничої родини: його батько – Теодор Дмоховський – був парохом у с. Яксманичі (на той час Перемишльського повіту, тепер – Республіка Польща), мати – Наталія з дому Волошакевич. Після закінчення гімназії у Перемишлі (із польською мовою навчання) юнак студіював медицину у Кракові, потім – спеціалізацію зі стоматології – у Берліні. Отримавши диплом, С. Дмоховський вступив на військову службу і став лікарем-дантистом в австрійській армії. Невдовзі після знайомства із майбутньою дружиною, Теодорою Сас-Підлуською, покинув військову службу, одружився і переїхав до Перемишля, де 1906 р. відкрив приватний стоматологічний кабінет, ставши першим дантистом-українцем у Галичині.

Увесь вільний від медичної практики час він присвячував громадсько-культурному розвитку Перемишля й у цьому проявив себе дуже активно. Зокрема, підтримував діяльність товариств «Рідна Школа», «Міщанське Братство», доклав зусиль для заснування обох українських бурс у місті, входив до Товариства Св. Миколая і управи дівочого ліцею. Така активна громадсько-культурна діяльність спонукала С. Дмоховського взятися за перо й у такий спосіб популяризувати українську культуру серед ширшого загалу українства. Любив писати на різні теми – справді належав до тих людей, які мали вагу і в інтелігентних колах, і серед молоді.

1919 р. він став співзасновником закладеного у Перемишлі тижневика «Український Голос», який видавав і редагував учитель перемишльської гімназії Дмитро Греголінський. На шпальтах цієї газети С. Дмоховський публікував статті на громадсько-політичні і спортивні теми, а також дописував під рубрикою «Спортові новини». У деяких джерелах [16] вказується, що після закриття «Українського Голосу» журналіст співпрацював із газетою «Наша Земля», що теж виходила у Перемишлі. Переглянувши *de visu* числа цього видання, ми не знайшли цьому підтвердження – немає публікацій за підписом С. Дмоховського чи під криптонімом Др. С. Д., яким часто любив підписуватися автор. Натомість знаходимо там публі-

¹ Так подає сам Дмоховський [5, с. 369], однак чимало інших джерел помилково вказують 1875 рік народження.

кації рідного брата С. Дмоховського, Романа, який теж часто публікувався у пресі, що, ймовірно, і спричинило плутанину.

С. Дмоховський був співавтором і видавцем книги «Рік у садку і городі», яка побачила світ 1922 р. у Перемишлі накладом 10 000 примірників. З метою активізування сільської молоді С. Дмоховський 1923 р. започаткував часопис «Сільський Світ», який упродовж двох років видавав «власним коштом у часах, коли польська валюта головокружно падала наділ» [7, с. 41]. Його довголітній приятель – громадський діяч, редактор та журналіст Леонід Бачинський – згодом згадував, що така видавнича ініціатива справді виглядала надто сміливо, адже «польський злотий протягом місяця “скакав” з соток на тисячі, коли кожне число приносило втрату» [1].

У зверненні до читачів редактор «Сільського Світу» пояснював, чому зважився на такий ризиковий крок: «Ніхто чужий не спасе нас та не принесе нам нічого готового, як ми самі не засукаємо рукавів до праці коло “Великої Будівлі” і культурними здобутками на всіх полях не покажемо світові, що ми достойні засісти “в народів вільних колі”!». Водночас С. Дмоховський цілком тверезо оцінював ситуацію, розуміючи всі видавничі ризики і можливі фінансові наслідки: «...кожний початок трудний, кожна перша спроба має свої хиби». Однак це не лякало видавця, і своїм недоброзичливцям він відповів лаконічно: «Feci quod potui, faciant meliora potentes! (Я зробив як міг, хто уміє краще, хай зробить)» (До Читачів! 1923. Ч. 1).

Усередині 1924 р. С. Дмоховський за браком часу і станом здоров'я залишив посаду відповідального редактора і його наступником став вчений-агроном та громадсько-політичний діяч Євген Архипенко, рідний брат відомого українського скульптора Олександра Архипенка. Щоправда, С. Дмоховський і надалі входив до редакційної колегії «Сільського Світу» і вміщував на його шпальтах статті господарської тематики. 1928 р. у Перемишлі побачила світ одноденна газета «Українська Виборча Правда», в якій він опублікував свою статтю.

Ніколи не залишався осторонь суспільно-політичних подій у Галичині й обстоював українську позицію в міській раді Перемишля, куди його обрали 1928 р. [21]. Також С. Дмоховський був щирим симпатиком спорту і вболівав за розвиток українського спор-

тового руху в Галичині, тривалий час очолював спортивний клуб «Сян», був співзасновником і фундатором спортивного клубу «Беркут». Тому часто писав на спортивні теми на шпальтах уже згаданого перемишльського «Українського Голосу», а трохи пізніше – львівського тижневика «Спортові Вісти».

1929 р. С. Дмоховський разом із сім'єю переїхав до Львова, де продовжив приватну стоматологічну практику і громадсько-культурну діяльність. Тут вповні розкрився його організаторський талант – безпосередньо долучився й активно вплинув на розвиток українського фотоаматорського руху в Галичині. До слова, фотографувати почав ще у студентські роки, коли придбав свій перший фотоапарат і активно вивчав спеціалізовану літературу. Починав із родинних світлин, а згодом зацікавився архітектурою та інтер'єрами українських храмів. Разом із професором Олексою Балицьким та магістром Данилом Фіголем зрушив з мертвої точки справу започаткування Українського фотографічного товариства (УФОТО) у Львові й у березні 1930 р. став його першим головою.

Пів року по тому з ініціативи власниці кінопрокатної студії «Соня-фільм» Соні Куликівни у Львові був започаткований популярний журнал «Кіно», з яким С. Дмоховський почав активно співпрацювати. Зокрема, упродовж 1930–1931 рр. він вів у часописі двотижневу сторінку «Фото», іноді підписуючись криптонімами Дм. чи Др. С. Д. У 1933 р. УФОТО нарешті взялося за видавання власного пресового органу «Світло й Тінь» – першого і єдиного українського фахового часопису для фотолюбителів на теренах Галичини. С. Дмоховський також долучився до кола співробітників видання і публікував проблемні статті із фотосправи та вміщував практичні поради фотоаматорам під рубрикою «З нашого досвіду».

Не залишалося поза увагою С. Дмоховського й музичне життя українського Львова. 1934 р. власники кооперативу «Музична накладня “Торбан”» Ярослав Ярославенко (справж.: Вінцковський) та Ярослав Лопатинський почали видавати у Львові двомісячник «Музичні Вісти», відповідальним редактором якого став Степан Жук. С. Дмоховський разом із Юліаном Ліщинським увійшли до редакційної колегії видання. У часописі С. Дмоховський опублікував замітки про події музичного життя та розлогу аналітичну статтю про музичні здібності людини. Однак «Музичні Вісти» не ви-

правдали очікувань музичних кіл Галичини за фаховим рівнем публікацій, тому, на нашу думку, й не отримали очікуваної матеріальної підтримки. Це і було основною причиною закриття часопису у грудні 1934 р. Щоправда, ще у січні 1935 р. С. Дмоховський разом із Я. Ярославенком не втрачали надії продовжити життя пресодруку і зверталися за допомогою до громадських установ і культурних товариств Львова, але отримали остаточну відмову [17].

Дослідивши низку міжвоєнних часописів Галичини, з якими активно співпрацював С. Дмоховський, нам вдалося віднайти майже 50 статей його авторства (*див.* Додаток). Припускаємо, що цей перелік не є остаточним і потребує подальших ґрунтовних дослідницьких пошуків. Однак навіть ці майже п'ять десятків статей засвідчують високу ерудицію і широкий світогляд С. Дмоховського як громадсько-культурного діяча і журналіста. Серед основних тем, що найбільше хвилювали автора, можна виділити: громадсько-політичне життя Галичини 1920–1930-х рр., розвиток і патріотичне виховання української молоді, фотомистецтво, культурне життя краю, спортивні досягнення українства, а також ефективне господарювання і просвіта селянства.

Будучи людиною політично активною і з чіткою громадянською позицією, С. Дмоховський щиро переймався тими непростими суспільно-політичними й економічними умовами, в яких опинилася Галичина під юрисдикцією Польської держави. Тому на шпальтах «Українського Голосу» він обстоював думку, що у такій ситуації саме українська преса може стати могутнім чинником згуртування і культурного поступу нації: «З одного боку [вона] є вікном, через яке дане громадянство приглядається світовим подіям, з другого боку є вона виразником поглядів суспільности і свідчить про її культурність» (Наша преса а суспільність. 1922. 23 квіт.). Автор вказував на несприятливий стан функціонування української преси в Галичині – мала кількість назв, невеликі наклади, постійні цензурні утиски, водночас наголошував, що всі ці труднощі можна подолати, якщо українська громадськість підтримуватиме пресодруки фінансово і зменшить передплату чужомовних видань.

Відомо, що С. Дмоховський був прихильником Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО), тому у пресі обстоював інтереси кандидата саме від цієї партії на виборах до

польського сейму і сенату. У статті «Історія відомої кандидатури» він наголошував, що довкола УНДО «згуртувались всі національно думуючі елементи, уважаючи, що є це одинока незалежна, націоналістична партія українського народу під польською владою». Тому автора обурило той факт, що в процесі передвиборних переговорів «проти чоловічого кандидата» окружного комітету і УНДО Володимира Загайкевича, «поставленого однодушно всіма повітами» Перемишльського виборчого округу, «висунулась самостійна, або як то її називають дика кандидатура проф. Володимира Зубрицького» (Український Голос. 1928. 29 січ.). На захист інтересів кандидата від УНДО спрямована також стаття його авторства «В ім'я правди» у газеті «Українська Виборча Правда» (1928. 1 марта), в якій С. Дмоховський спростовував усі закиди проти В. Загайкевича, надруковані в «Українському Виборці».

У статті «Які цінності губить український нарід через недостаточне плекання науки» С. Дмоховський порушував тему важливості підвищення освітнього рівня пересічних українців у Галичині, звертаючись до тверджень відомого польського історика й соціолога Францішека Буяка. Зокрема, С. Дмоховський підкреслював, що «занедбання науки зменшує добробут, опізнює поступ культурний і господарчий населення, що визначаєсь нищим або середнім уровнем життя, гіршим підживлюванням, зменшеною ріжнотністю життя (звісна наша сіра буденщина!), більшою смертністю, нищим щаблем моралі» (Український Голос. 1928. 15 квіт.). Автор вважав, що в умовах бездержавності «душу і серце треба заховати чистим і вірним свому народови», а це можна зробити лише засобом освіти – як шкільної, так і професійної (Нові дороги. *Сільський Світ*. Перемишль, 1923. Ч. 4).

Розуміючи, що чимало галичан не мали на той час можливості здобувати освіту чи забезпечити нею своїх дітей, С. Дмоховський закликав селян взятися за самоосвіту – насамперед читати історичні повісті та оповідання, твори українських класиків, професійну літературу для підвищення свого фахового рівня, а також передплачувати пресу, «щоб знати про новинки в світі, про нові закони, розпорядки ітд.», черпати господарські і технічні поради тощо (Селянська самоосвіта. *Сільський Світ*. Перемишль, 1923. Ч. 11). Сам писав рецензії на книги та журнали, які б могли стати у нагоді

селянству. Зокрема, на шпальтах «Сільського Світу» опублікував відгуки на книгу авторства В. Доманицького «Як господарюють селяне в чужих краях» та брошуру А. Гаврилка «Підстава кооперації», закликаючи селян ознайомитися із ними (Дві книжочки. 1923. Ч. 10). Уже не будучи видавцем і редактором журналу «Сільський Світ», С. Дмоховський написав рецензію на нього, високо оцінивши видання і його зміст та назвавши його самотнім господарським часописом на українських землях під Польщею (Господарський Часопис. *Український Голос*. 1925. 15 лют.).

Не менше уваги приділяв журналіст і питанням культурного поступу українського села в Галичині. На той час дедалі більшого розвитку набував аматорський театральний рух, і С. Дмоховський із щирим захопленням подивлявся «запал і охочість нашої сільської молоді, яка не раз серед зовсім непригожих обставин, при браку примітивних сценічних засобів, поборює всякі перепони та виставляє і то деколи дуже добре, сценічні твори». Тож він пропонував не зупинятися на цьому, а піти далі – створити «спілку чи кооперативу, якаб мала на меті видавництво сценічних творів, пригожих на аматорські сцени», закласти «робітню для фабрикації театральних приборів, як костюмів, народних стрій, куліс, реквізитів і т. д.» (Театр на селі. *Сільський Світ*. 1923. Ч. 3).

1929 р. Перемишль готувався до вшанування сторічного ювілею хору, започаткованого єпископом Іваном Снігурським у Перемишлі при катедральному соборі, який став першим українським хором колективом у Галичині. С. Дмоховський у статті «Культурно-національне свято в Перемишлі» високо оцінив те, що єпископ свого часу взявся за «піднесення стану духовного на вищій рівень культурний та привернення нашому обрядові його давнього блиску і могутності» (*Український Голос*. 1929. 19 трав.), і це було великим зрушенням у культурному середовищі тогочасного Перемишля.

Музичну тему продовжує стаття «Про музичні здібности», опублікована у часописі «Музичні Вісти», де С. Дмоховський намагався розібратися, як «пізнати правдивий музичний талант», і дійшов висновку, що «навіть абсолютний слух, чи незвичайна пам'ять, не є ще всім» (1934. Ч. 3), оскільки існують «три головні

роди вразливості музичного слуху: мельодичний, гармонічний і ритмічний» (1934. Ч. 4).

Чи не найбільший сегмент у творчому доробку С. Дмоховсько-го займають публікації фотографічної тематики. Їхній автор як голова УФОТО намагався наголосити на важливості розвитку українського фотоаматорського руху в Галичині. Зокрема, він зазначав, що «фотографія має схопити і утревалити» все набуте українцями, «щоб воно заховалось в альбомах чи збірниках етнографічних, та на все засвідчувало нашу високу народню культуру та етнічну окремішність» (Завдання української фотографіки. *Кіно*. 1930. Ч. 1).

Не залишившись осторонь дискусії щодо природи фотографії, яка розгорнулася на шпальтах тогочасної преси, у статті «Мотив у фотографії» він обстоював думку, що світлицець має навчитися бачити мотив у мистецькій світлині – він не мусить завжди бути естетичним, а має зафіксувати якусь мить, емоцію (*Кіно*. 1930. Ч. 2). Як один із піонерів фотографічного руху в Галичині, С. Дмоховський стверджував, що фотограф є насамперед деміургом, а не лише документалістом: кожне свіже фото приносить щось нове у досвід фотоаматора, кожний новий образ дарує його авторові нові рефлексії й асоціації (Записки світлиця. *Світло й Тінь*. 1938. Ч. 9/10.).

Автор зі шпальт преси закликав українських фотоаматорів світлити природу, оскільки «кожна пора року має своєрідну красу, яку чутливе око світлиця хотіло б вичарувати та закріпити на платівці» (З камерою назустріч весні. *Світло й Тінь*. 1934. Ч. 1). Особливу увагу С. Дмоховський радив звернути на осінні та зимові світлини: «Цей час вже минув давно, коли аматор з першим осіннім дощем пакував гарненько камеру та приладдя до шафки, щоби їх виймати знову аж весною чи навіть літом» (Фотографія в осени та в зимі. *Спортові Вісти*. 1931. 1 падолиста). Щоби світлини виходили якісними, фотомитець радив звернути увагу на «матеріал, якого вживаємо до знімок, застановитися над родом платівок та плівок» і давав відповідні поради щодо пошуку «вдячних мотивів» (З камерою назустріч весні. *Світло й Тінь*. 1934. Ч. 1).

С. Дмоховський цікавився такими малорозвинутими того часу у Галичині ділянками, як рекламна та спортивна фотографія. Зокрема, переконував, що «рекламова фотографія – могутній чинник

торгівлі й промислу, преси», вона «вимагає від анонсу притягаючої сили, переконуючої ілюстрації», а рекламний фотомонтаж додатково «іще скріплює ті можливості» (Фотографія на службі реклами. *Світло й Тінь*. 1935. Ч. 1). Тому заохочував фотоаматорів до пошуків цікавих ракурсів і небуденних образів у цій ділянці реклами.

Також як активний спортовий діяч пропагував фотографію спорту й закликав українських фотоаматорів наповнити рідні часописи «спортивними знімками» і у такий спосіб поширювати здоровий спосіб життя серед української молоді. С. Дмоховський розповідав про особливості зйомки різних видів спорту (як-от «копаного м'яча», «кошівки», «гокею», «ситківки», «наколесництва»¹) і технічні вимоги до камер. Водночас акцентував, що «фотографією життя» (так називав спортивну фотографію) «може займатися тільки той, хто любить спорт, або сам є спортсменом, чи врешті хоч дещо теоретично визнається в поодиноких його ділянках» (Фотографія спорту. *Світло й Тінь*. 1935. Ч. 7).

Тут ми впритул наблизилися до ще однієї теми, якій С. Дмоховський приділяв не менше уваги у пресі, – розвитку українського спортового руху в Галичині. Як голова Українського спортового союзу, він взявся за розвінчання стереотипу, що «спорт і руханка – це зайва витрата часу». На його думку, «спорт не тільки розривка для переведення зайвого часу», це «щабель до національного розвитку, до скріплення здорового духа народу» (День Українського Спорту. *Український Голос*. 1926. 23 трав.). Автор підкреслював, що «крім величезного впливу на фізичний розвій спорт має велику вартість як чинник духового й морального виховання молоді» (Виховуймо у спорті! *Спортові Вісти*. 1931. 1 жовт.), оскільки гартує волю й енергію, «вироблює амбіцію, відвагу, учить карности і організації» (Спорт (Одна з занедбаних ділянок культури). *Український Голос*. 1925. 23 серп.). Водночас він наголошував, що потрібно розвивати насамперед український спорт, «бо всяке шукання за опертям на чужих є помилкове а то й шкідливе» (Виховуймо у спорті! *Спортові Вісти*. 1931. 1 жовт.). З метою популяризування занять спортом серед громадськості журналіст пропонував влаштовувати «спортивно-руханкові вечери, часті товариські сходини, відчити», публікувати дописи у пресі, а також вступати до лав Укра-

¹ Йдеться відповідно про футбол, баскетбол, хокей, теніс та велоспорт.

їнського спортивного союзу (Чого треба? *Спортові Вісти*. 1931. 1 падолиста).

У статті «Спорт як творчий чинник мови» С. Дмоховський переймався потребою формування питомої спортивної термінології, бо вважав, що спортсменці «свідомо стремлять до очищення своєї фахової мови від зайвих засмічень та змагають до нових надбань». З огляду на це пропонував, щоб «завданням управ клубів, товариств чи поодиноких членів» стали «не тільки щоденні турботи за збірку вкладок, чи усталення осягів тощо, але думка про обов'язок, всім, чим змога, причинюватися до зросту рідної культури» (*Спортові Вісти*. 1931. 15 жовт.).

С. Дмоховський завжди мав гарний контакт із гімназійною та студентською молоддю, його поважали і до нього дослухалися, тому у своїх статтях він часто порушував питання виховання і дозвілля дітей та юнацтва. У публікації «Поклик до розуму і серця» журналіст розмірковував над можливостями фізичного оздоровлення українських дітей у літніх таборах. На його думку, такі табори – «це найкраща подана наука громадянських чеснот, взаємної жертвенности, солідарности і карности, там наглядно пізнає дитина свою вартість і видобуває із себе усе найкраще» (*Новий Час*. 1933. Ч. 100. 8 трав.).

Особливі симпатії С. Дмоховський мав до Пласту, тому присвятив популяризації його діяльності низку матеріалів. «Пласт, – стверджував автор, – це найкраща школа, в якій виховуються наші наймолодші на здорових духом і тілом членів нації, це школа, в якій наші діти від наймолодших літ добровільно перебирають на себе організаційні обов'язки і вчать підпорядковувати своє “я”, та узгоджувати свої ідеї, змагання і працю з ідеями загалу, це школа розумної індивідуальної самостійности в рямках добровільної організованости й дисципліни» (Засвідчим чином прихильність до укр. пласту! У Львові мусить стати укр. пластовий дім. *Новий Час*. 1930. 26 берез.). Ця скаутська організація, на його думку, виховувала молодь на «членів української нації», не лише дбала про душу молоді, а й велику увагу прив'язувала також «здоровлю тіла» (Два дні в пластових таборах. *Новий Час*. 1928. 3 верес.; 5 верес.).

1930 р. Пласт втратив свою домівку у Львові, на вул. Бляхарській (нині – І. Федорова), яку винаймав упродовж багатьох років,

тому С. Дмоховський закликав українство Галичини допомогти цій виховній організації отримати власну домівку – долучитися до збору коштів. Журналіст наголошував, що «Український Пластовий Дім у Львові буде найкращою відповіддю українського громадянства на викинення наших дітей на вулицю» (Засвідчим чином прихильність до укр. пласту! У Львові мусить стати укр. пластовий дім. *Новий Час*. 1930. 26 берез.).

Видаючи та редагуючи журнал «Сільський Світ», С. Дмоховський був активно заангажований у проблеми ефективного господарювання і намагався донести здобуті ним знання до читачів часопису. І тут варто віддати належне його журналістському хисту – статті написані легко, у доступній формі, часто дотепно, із гумором, бо саме у такий невимушений спосіб автор намагався заохочувати селян до ведення господарства, поглиблювати їхні знання із рільництва та садівництва. Для прикладу – кілька вступних рядків зі статті «Сад в зимі»: «Ходіть зі мною, пане господарю, до саду! Кажете, що там ніякої роботи тепер нема, тому й шкода чоботів. Та попробуйте зі мною перейтись, не пожалійте труду, бо побачите, що і в зимі саду без опіки лишати не можна» (1923. Ч. 2).

У низці матеріалів у «Сільському Світі» він розписував основні рільничі роботи і коротко, як їх правильно і коли виконувати, як доглядати за окремими сільськогосподарськими культурами, як-от: «На зустріч весні» (1923. Ч. 2), «Нітрокультури (Нітрагіна)», «Плекання ярин і наша селянська кухня» (1923. Ч. 5/6). Також давав поради щодо естетики подання страв до столу, правильного використання і користі окремих продуктів та напоїв: «Мід як лік і пожива» (1924. Ч. 11–12), «Новий спосіб домашнього виробу вина» (1927. Ч. 2).

Окрім того, С. Дмоховський, будучи лікарем за фахом, вміщував у журналі найпростіші поради щодо плекання здоров'я і дотримання елементарних правил безпеки. Так, у статті «Перша поміч в нещасливих випадках» (1923. Ч. 2) він пояснив важливість власної аптечки у кожній хаті і коротко розповів про основні нещасні випадки і що робити у разі їх виникнення, розвінчуючи сільські забобони і всілякі вигадки. Про способи діагностики рентгеном і бронхоскопом йдеться у публікації «Як можна заглянути в людське тіло?» (1924. Ч. 8–10). Загальним порадам щодо стану здоров'я і

способів лікування найпоширеніших хвороб у домашніх тварин присвячена стаття «Газда – ветеринарем» (1923. Ч. 5/6), в якій автор вказує на недієві чи навіть шкідливі «лікувальні» практики, натомість вчить правильно надавати першу допомогу хворим домашнім звірятам. Основні правила безпеки і способи уникнення пожеж на селі розкрито у публікації «Пожежа в хлопах» (1923. Ч. 5/6).

Як бачимо, у міжвоєнний період С. Дмоховський проявив себе активним і політематичним журналістом. Не менш цікавим є його журналістський доробок еміграційного періоду, який потребує окремого ґрунтовного дослідження.

1944 р., із наближенням радянських військ, С. Дмоховський передав свою величезну книгозбірню Національному музею й емігрував із родиною до Німеччини, осівши в Мюнхені. Йому вдалося влаштуватися дантистом при Українській медично-харитативній службі. Шість років по тому, після смерті дружини, вже будучи у поважному віці, разом із доньками переїхав до США, де родина оселилася у Чикаго. Там Степан Дмоховський не полишив своєї активної громадської і журналістської діяльності, долучився до Українського лікарського товариства та продовжував активно публікуватися в українській еміграційній пресі – журналі «Лікарський Вістник», газетах «Америка», «Свобода», «Українське Життя». Завдяки приватному архіву Степана Дмоховського, який зберігається в Українському музеї-архіві у Клівленді, вдалося виявити численні статті його авторства на шпальтах еміграційних часописів. Однак частину із них не вдалося ідентифікувати (розпізнати назву пресодруку, в якому вони були вміщені), адже автор часто не вказував джерело публікації, а зберігав лише вирізки. Припускаємо, що ці статті були надруковані у 1950-х рр. на сторінках газети «Америка», однак подальші пошуки зможуть підтвердити чи спростувати ці припущення і ввести ці публікації в науковий обіг.

С. Дмоховський залишався творчо активним до останніх років свого життя, а у 1950 р. ініціював відновлення УФОТО на еміграції. Помер на 86-му році життя у Чикаго.

Висновки. Як бачимо, багата і різноаспектна публіцистична спадщина Степана Дмоховського вкотре засвідчує високі культурні й інтелектуальні потенції українців кінця XIX – початку XX ст. Сучасники цього непересічного чоловіка згадували, що він був

«аристократом духа, милий в поведінці, загальнолюблений український патріот, меценат і член еліти перемиської землі» [11, с. 4]. Світогляд та високі моральні принципи С. Дмоховського як лікаря, громадсько-культурного діяча і світливця мали засадничий вплив на його видавничі ініціативи та публіцистичну творчість. Автор чудово володів пером і відчував свого читача – писав доступно і з гумором для селян, натомість фахово і з глибоким знанням предмета – для фотоаматорів. Уся його самовіддана діяльність просякнута щирим уболіванням за поступ рідної культури і збереження національної ідентичності українства в умовах бездержавності.

Творчий доробок С. Дмоховського потребує подальшого більш ґрунтовного вивчення, адже не всі часописи, з якими активно співпрацював журналіст (особливо ті, що виходили на еміграції), сьогодні маємо змогу опрацювати *de visu*. З огляду на це досі актуальним залишається питання бібліографування статей авторства С. Дмоховського.

1. Бачинський Л. Д-р Степан Дмоховський. *Свобода*. 1960. 13 січ. С. 3.
2. Воробкало Дзвінка [Середя О.]. Українська фотографія Львова у персоналіях. Портрет другий: Степан Дмоховський. *Фотографії старого Львова*. 7.05.2016. URL: <https://photo-lviv.in.ua/ukrajinska-fotografija-lvova-u-personalijah-portret-druhyj-stepan-dmohovskij>.
3. Гаврилюк Ю. Українська інтелігенція довоєнного Перемишля. *Наше Слово*. Перемишль, 2019. № 31. URL: <https://nasze-slowo.pl/ukrah%D1%97nska-inteligencziya-dovo%D1%94nno>.
4. Габор В. «Серце України»: публіцистичний та історичний аспекти публікацій Миколи Євшана у часописі «Народ» (Станіслав, 1919). *Микола Євшан у контексті доби: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 1 листопада 2019 р.)* / упоряд.: Олег Баган, Євген Баран. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019. С. 35–49.
5. Дмоховський С. Спомини перемиського школяра. *Перемишль – західний bastion України*: збірник матеріалів до історії Перемишля і Перемиської землі / зладжений ред. кол. під. проводом проф. Б. Загайкевича. Нью-Йорк; Філадельфія, 1961. С. 369–375.
6. Дмоховський Степан. Пундій П. *Українські лікарі*: біобібліогр. довід. Львів; Чикаго, 1994. Кн. 1: Естафета поколінь національного відродження. С. 74–75.
7. Доктор Степан Дмоховський. *Лікарський Вістник*. 1960. Ч. 17. С. 40–42.

8. Дроздовська О. Артим Хомик (1878–1921): етапи життя і журналістської діяльності. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. 2020. Вип. 10(28). С. 329–349.
9. Дроздовська О. Р. Українська преса Перемишля (20–30-ті рр. ХХ ст.). *Записки Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника*. Львів, 2000. Вип. 7/8. С. 381–392.
10. Комариця М. Культурологічні обрії публіцистики Миколи Гнатишака. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. Львів, 2019. Вип. 9(27). С. 376–402.
11. Куропась С. Шикагівська хроніка. *Свобода*. 1960. 21 січ. С. 3, 4.
12. Наконечна З. Публіцистичний доробок Євгена Яворівського (1893–1954) на сторінках українських періодичних видань. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. Львів, 2019. Вип. 9(27). С. 402–410.
13. Процик-Кульчицька М. Ієромонах Макарій Каровець: служіння у журналістиці. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. 2017. Вип. 7. С. 366–389.
14. Сілевич Л. Публікації Лідії Шишманової-Драгоманової в українській пресі першої третини ХХ ст. *Образ*. 2021. Вип. 2(36). С. 14–21.
15. Сніцарчук Л. Журналістська діяльність Олександра Ковалевського у 1910–1939 рр. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. 2020. Вип. 10(28). С. 375–391.
16. Стех Я. До 50-річчя від дня смерти д-ра Степана Дмоховського. *Свобода*. 2009. 24 квіт. С. 22.
17. Центральний державний історичний архів України, м. Львів. Ф. 348 (Товариство «Просвіта»). Оп. 1. Спр. 6561 (*Листування з українським видавництвом «Музична накладня “Торбан”» у Львові про обмін виданнями, їх розпродаж, участь у зборах, прийом в члени з додаванням окремих номерів бюлетеня «Музичні Вісти» (1934–1939 рр.)*). Арк. 19.
18. Яблонський М. Р. Редакційно-видавнича діяльність Петра Волиняка. *Українська біографістика: зб. наук. пр.* Київ, 2020. Вип. 19. С. 243–258.
19. Drozdovska O. The Ukrainian journalism in versatility of personal stories. *Ukrainian journalism: history and modernity*. LAP LAMBERT Academic Publishing, 2020. P. 1–18.
20. Kulesza N. Artur Seelieb (1878–1958) jako publicysta i popularyzator ukraińskiej kultury. *Prace Historyczno-Archiwalne*. Rzeszów, 2020. T. 32. S. 179–191.
21. Pudłocki T. Stepan Dmochowski: lekarz-stomatolog, społecznik i radny. *Nasz Przemysł*. 2018. № 9(167). S. 41.

22. Snitsarchuk L. The Journalism and Journalists: discursive practices of Ukrainian press in Galicia during interwar period. *Ukrainian journalism: history and modernity*. LAP LAMBERT Academic Publishing, 2020. P. 108–125.

References

1. Bachynskiy, L. (1960). D-r Stepan Dmohovsky, *Svoboda*, 13 sich., s. 3. (in Ukr.).
2. Vorobkalo, Dzvinka [Sereda, O.]. (2016). Ukrainska fotohrafiiia Lvova u personaliyakh. Portret druhyi: Stepan Dmohovsky [Ukrainian Lviv photography in personalities. Portrait two: Stepan Dmohovsky], *Fotohrafii staroho Lvova*, 7.05. Retrieved from <https://photo-lviv.in.ua/ukrajinska-fotohrafiiya-lvova-u-personalياهو-portret-druhyj-stepan-dmohovskyj>. (in Ukr.).
3. Havryliuk, Yu. (2019). Ukrainska intelihentsiya dovoyennoho Peremyshlia [Ukrainian intelligentsia of pre-war Przemyśl], *Nashe Slovo*, Peremyshl, no. 31. Retrieved from <https://nasze-slowo.pl/ukrah%D1%97nska-inteligencyia-dovo%D1%94nnogo>. (in Ukr.).
4. Gabor, V. (2019). «Sertse Ukrainy»: publitsystychnyi ta istorychnyi aspekty publikatsiy Mykoly Yevshana u chasopysi «Narod» (Stanislav, 1919) [The Ukraine's Heart: Journalistic and historical aspects of Mykola Yevshan's publications in the periodical «People» (Stanislav, 1919)], *Mykola Yevshan u konteksti doby: materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf.* (m. Ivano-Frankivsk, 1 lystopada 2019 r.) / uporiad. Oleh Bahan, Yevhen Baran, Ivano-Frankivsk: Misto NV, s. 35–49. (in Ukr.).
5. Dmohovsky, S. (1961). Spomyny Peremys'koho shkoliara [The Memories of the Peremyshl' schoolboy], *Peremyshl' – zakhidnyi bastion Ukrayiny: zbirnyk materiyaliv do istoriyi Peremyshlia i Peremys'koyi zemli / zladzhenyi red. kol. pid. provodom prof. B. Zahajkevycha*, Nyu-York; Philadelphiya, s. 369–375. (in Ukr.).
6. (1994). Dmohovsky Stepan, Pundiy P. *Ukrainski likari*: biobibliohr. dovid., Lviv; Chicago, kn. 1: Estafeta pokolin natsionalnoho vidrodzhenia, s. 74–75. (in Ukr.).
7. (1960). Doktor Stepan Dmohovsky, *Likarskyi Visnyk*, no. 17, s. 40–42. (in Ukr.).
8. Drozdovska, O. (2020). Artym Khomyk (1878–1921): etapy zhyttia i zhurnalistskoi diialnosti [Artym Khomyk (1878–1921): stages of life and journalistic activity], *Zbirnyk prats Naukovo-doslidnoho instytutu presoznavstva*, Lviv, vyp. 10(28), s. 329–349. (in Ukr.).

9. Drozdovska, O. R. (2000). Ukrainiska presa Peremyshtia (20–30-ti rr. XX st.) [The Ukrainian Press of Peremyshl (1920s–1930s)], *Zapysky Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteki im. V. Stefanyka*, Lviv, vyp. 7/8, s. 381–392. (in Ukr.).
10. Komarytsia, M. (2019). Kulturolohichni obrii publitsystyky Mykoly Hnatyshaka [The culturology horizons of Mykola Hnatyshak's publicism], *Zbirnyk prats Naukovo-doslidnoho instytutu presoznavstva*, Lviv, vyp. 9(27), s. 376–402. (in Ukr.).
11. Kuropas', S. (1960). Shykagovs'ka khronika [The Chicago Chronicle], *Svoboda*, 21 sich., s. 3–4. (in Ukr.).
12. Nakonechna, Z. (2019). Publitsystychnyi dorobok Yevhena Yavorivskoho (1893–1954) na storinkakh ukrainskykh periodychnykh vydan [The publicism of Yevhen Yavorivskiy (1893–1954) in the Ukrainian periodicals], *Zbirnyk prats Naukovo-doslidnoho instytutu presoznavstva*, Lviv, vyp. 9(27), s. 402–410. (in Ukr.).
13. Protsyk-Kulchytska, M. (2017). Iyeromonakh Makariy Karovets: sluzhynia u zhurnalistytsi [Hieromonk Makarii Karovets: ministry in journalism], *Zbirnyk prats Naukovo-doslidnoho instytutu presoznavstva*, Lviv, vyp. 7, s. 366–389. (in Ukr.).
14. Silevych, L. (2021). Publikatsii Lidii Shyshmanovoi-Drahomanovoi v ukrainskii presi pershoi tretyny XX st. [Publications of Lidia Shymanova-Drahomanova in the Ukrainian press of the beginning of the 20th century], *Obraz*, Lviv, vyp. 2(36), s. 14–21. (in Ukr.).
15. Snitsarchuk, L. (2020). Zhurnalistska diyalnist Oleksandra Kovalevskoho u 1910–1939 rr. [Journalistic work of Oleksandr Kovalevskiy in 1910–1939s], *Zbirnyk prats Naukovo-doslidnoho instytutu presoznavstva*, Lviv, vyp. 10(28), s. 375–391. (in Ukr.).
16. Stekh, Ya. (2009). Do 50-richchia vid dnia smerty d-ra Stepana Dmokhovs'koho [To the 50th anniversary of the death of Dr. Stepan Dmokhovskiy], *Svoboda*, 24 kvit., s. 22. (in Ukr.).
17. Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy, m. Lviv. F. 348 (Tovarystvo «Prosvita»), op. 1, spr. 6561 (Lystuvannia z ukrainskym vydavnytstvom «Muzychna nakladnia «Torban» u Lvovi pro obmin vydanniamy, yikh rozprodazh, uchast u zborakh, pryiom v chleny z dodavanniam okremykh nomeriv biuletenu «Muzychni Visty» (1934–1939 rr.) [Correspondence with the «Music Publishing House «Torban» in Lviv about the exchange of publications, their sale, participation in meetings, admission to membership with the addition of separate issues of the bulletin «The Musical News» (1934–1939)], ark. 19. (in Ukr.).

18. Yablonskyi, M. R. (2020). Redaktsiino-vydavnycha diialnist Petra Volyniaka [Editorial and publishing activity of Petro Volyniak], *Ukrainska biohrafistyka: zb. nauk. pr.*, Kyiv, vyp. 19, s. 243–258. (in Ukr.).
19. Drozdovska, O. (2020). The Ukrainian journalism in versatility of personal stories, *Ukrainian journalism: history and modernity*, LAP LAMBERT Academic Publishing, P. 1–18. (in Eng.).
20. Kulesza, N. (2020). Artur Seelieb (1878–1958) jako publicysta i popularyzator ukraińskiej kultury [Artur Seelieb (1878–1958) as a publicist and popularizer of Ukrainian culture], *Prace Historyczno-Archiwalne*, Rzeszów, t. 32, s. 179–191. (in Pol.).
21. Pudłocki, T. (2018). Stepan Dmochowski: lekarz-stomatolog, społecznik i radny [Stepan Dmochowski: dentist, social activist and councilor], *Nasz Przemysł*, no. 9(167), s. 41. (in Pol.).
22. Snitsarchuk, L. (2020). The Journalism and Journalists: discursive practices of Ukrainian press in Galicia during interwar period, *Ukrainian journalism: history and modernity*, LAP LAMBERT Academic Publishing, P. 108–125. (in Eng.).

Додаток

**Бібліографія віднайдених публікацій С. Дмоховського
Міжвоєнний період:**

1. Боротьба з чахоткою. *Український Голос*. 1928. 20 трав. С. 1.
2. В ім'я правди. *Українська Виборча Правда*. 1928. 1 марта. С. 3.
3. Виховуймо у спорті! *Спортові Вісти*. 1931. 1 жовт. С. 2.
4. Господарський Часопис. *Український Голос*. 1925. 15 лют. С. 1.
5. Газда – ветеринарем. *Сільський Світ*. 1923. Ч. 5/6. С. 118–120.
6. Два дні в пластових таборах. *Новий Час*. 1928. 3 верес. С. 3; 5 верес. С. 3; 7 верес. С. 3.
7. Дванадцятка. *Український Голос*. 1920. 4 січ. С. 5.
8. Дві книжочки. *Сільський Світ*. 1923. Ч. 10. С. 238.
9. День Українського Спорту. *Український Голос*. 1926. 23 трав. С. 1.
10. До наших Читачів. *Сільський Світ*. 1924. Ч. 1. С. 2–3.
11. До читачів! *Сільський Світ*. 1923. Ч. 1. С. 3.
12. З життя Укр. Фотографічного Т-ва. *Новий Час*. 1930. 28 листоп. С. 8.
13. З камерою назустріч весні. *Світло й Тінь*. 1934. Ч. 1. С. 3–5.
14. З нашого досвіду. *Кіно*. 1932. Ч. 7/8. С. 15.
15. Завдання української фотографіки. *Кіно*. 1930. Ч. 1. С. 14.
16. Записки світливця. *Світло й Тінь*. 1938. Ч. 9/10. С. 159–160.

17. Засвідчим чином прихильність до укр. пласту! У Львові мусить стати укр. пластовий дім. *Новий Час*. 1930. 26 берез. С. 6.
18. Історія відомої кандидатури. *Український Голос*. 1928. 29 січ. С. 3 (у співавт. з Р. Гамчикевичем).
19. Кооперативи для сільсько-господарських машин. *Сільський Світ*. 1923. Ч. 5/6. С. 112–113.
20. Культурно-національне свято в Перемишлі. *Український Голос*. 1929. 19 трав. С. 2.
21. Мід як лік і пожива. *Сільський Світ*. 1924. Ч. 11–12. С. 113–114.
22. Мотив у фотографії. *Кіно*. 1930. Ч. 2. С. 14.
23. На зустріч весні. *Сільський Світ*. 1923. Ч. 2. С. 26–28; Ч. 3. С. 59–60; Ч. 4. С. 90–91. Підп.: Др. Дмоховський.
24. На культурно-організаційному фронті. *Український Голос*. 1930. 30 берез. [Без підп.].
25. Наша преса а суспільність. *Український Голос*. 1922. 23 квіт. С. 1–2.
26. Нітрокультури (Нітрагіна). *Сільський Світ*. 1923. Ч. 5/6. С. 115, 116.
27. Новий спосіб домашнього виробу вина. *Сільський Світ*. 1927. Ч. 2. С. 29–31.
28. Нові дороги. *Сільський Світ*. 1923. Ч. 4. С. 87–88.
29. Перша поміч в нещасливих випадках. *Сільський Світ*. 1923. Ч. 2. С. 44–45. Підп.: Др. С. Дмоховський.
30. Плекання ярин і наша селянська кухня. *Сільський Світ*. 1923. Ч. 5/6. С. 121–122.
31. По Україні й Криму. *Новий Час*. 1933. 25 листоп. С. 3. Переповів за Ф. Вертгаймером.
32. Пожежа в хлопах. *Сільський Світ*. 1923. Ч. 5/6. С. 131–133.
33. Поклик до розуму і серця. *Новий Час*. 1933. 8 трав. С. 5.
34. Про музичні здібности. *Музичні Вісти*. 1934. Ч. 3. С. 2; Ч. 4. С. 2; Ч. 5. С. 5–6.
35. Сад в зимі. *Сільський Світ*. 1923. Ч. 2. С. 33–34. Підп.: Др. Дмоховський.
36. Селянська самоосвіта. *Сільський Світ*. 1923. Ч. 11. С. 259–261.
37. Спорт (Одна з занедбаних ділянок культури). *Український Голос*. 1925. 23 серп. С. 2.
38. Спорт як творчий чинник мови. *Спортові Вісти*. 1931. 15 жовт. С. 1–2.
39. Театр на селі. *Сільський Світ*. 1923. Ч. 3. С. 76, 77.
40. Фотографія в осени та в зимі. *Спортові Вісти*. 1931. 1 падолиста. С. 4. Підп.: С. Д.
41. Фотографія на службі реклями. *Світло й Тінь*. 1935. Ч. 1. С. 8–11.
42. Фотографія спорту. *Світло й Тінь*. 1935. Ч. 7. С. 99–102.

43. Чого треба? *Спортові Вісти*. 1931. 1 падолиста. С. 2.
44. Шкільне свято в Рідній Школі. *Український Голос*. 1925. 27 груд. С. 2.
45. Як можна заглянути в людське тіло? *Сільський Світ*. 1924. Ч. 8–10. С. 94–95.
46. Які цінності губить український нарід через недостаточне плекання науки. *Український Голос*. 1928. 15 квіт. С. 4–5.

Еміграційний період:

47. «Велетенський» спортовий майдан світу розміром 2×3 сантиметри. *Америка*. 1955. 30 берез. С. 3.
48. Відновлення Українського Фотографічного Товариства. *Свобода*. 1950. 21 груд. С. 4.
49. Вік людства. *Свобода*. 1952. 21 груд. С. 7.
50. Занедбана чи недоцінювана ділянка мистецтва. *Свобода*. 1952. 9 серп. С. 2.
51. Кінець «Острова Сліз» (Спомин). *Америка[?]*¹ Конвенція Лікарів Америки в Шікаго. *Свобода*. 1952. 25 черв. С. 3.
52. Мотив у фотографії. *Свобода*. 1954. 28 жовт. С. 4.
53. Нове досягнення фільмової техніки. *Свобода*. 1953. 30 верес. С. 3. Підп.: С. Д.
54. Проблема пістряка. *Свобода*. 1953. 21 лип. С. 3.
55. Старі часи. Спогад. *Америка[?]*. 1953. 30 жовт.
56. Чи можливий атомовий пожеар Земної кулі. *Америка*. 1954. 26 січ. С. 3.

Oksana Sereda

EDITORIAL, PUBLISHING AND JOURNALISTIC ACTIVITIES OF STEPAN DMOKHOVSKY (THE INTERWAR PERIOD)

The importance and relevance of biographical research of the Ukrainian press figures, due to which it is possible to retrieve numerous little-known or forgotten unique names of Ukrainian culture, have been revealed. The journalistic work of the doctor, public and cultural figure, editor, publisher and photographer Stephan Dmokhovsky in the 1920s and 1930s has been analyzed. His participation in the establishment and functioning of a number of Ukrainian press publications in Galicia during this period has been elucidated. The Dmokhovsky's figure as an

---

¹ Тут і далі знак питання означає припущення, оскільки ці статті взято з архіву С. Дмоховського і є підстави вважати, що йдеться саме про газету «Америка».

editor, publisher and journalist has not yet been the subject of a separate study and has been explored only in pieces. Biographical information about him has been supplemented, Dmokhovsky's active participation in the social and political life of interwar Galicia has been illuminated. His significant contribution to the development of the Ukrainian sports and amateur movement upon the West Ukrainian lands has been highlighted. Forty-six of Dmokhovsky's articles in the Ukrainian press of Galicia in the interwar period have been introduced for scientific use. The typology of Dmokhovsky's articles on the thematic basis has been accomplished. The most pressing topics for Dmokhovsky were the interwar socio-political life in Galicia, development and Ukrainian youth patriotic education, Ukrainian sports achievements, photography, local cultural life, efficient management and peasantry education. The reviewed publications attest to Dmokhovsky's high erudition and brilliant journalistic skill. He was able to write in an accessible and witty way on professional economic and artistic topics, therefore these articles deserve attention of contemporary media press researchers and historians. The need for a separate thorough study of journalistic achievements of Dmokhovsky's emigre period as well as scholarly study of his personal archive stored in the Ukrainian Museum-Archive in Cleveland have been accentuated.

Key words: Stephan Dmokhovsky, journalist, press, article, Galicia, Ukrainianness.